

Ljudski tednik.

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Cena za Jugoslavijo: 20 Din za celo leto.

Za inozemstvo 50 Din za celo leto.

Posamezne številke stanejo po 1 Dinar.

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Sodna ulica šte. 5.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

== Rokopisi se ne vračajo. ==

Državni proračun.

V Belgradu razpravljajo v finančnem odboru o državnem proračunu za l. 1923 in 1924. Zastopniki posameznih strank se trudijo ob tej priliki več ali manj, da bi dosegli za svoje volilne okraje in volilce čim več ugodnosti. Nekateri zahtevajo, naj gradi država železnice, ceste, drugi šole, tretji bolnice, četrti hoče podpor za pospeševanje kmetijstva, obrti itd.

Zahteve so več ali manj upravičene, kar je pač navadno odvisno od poslanca, ki jih stavi. Stara navada je v parlamentarnem življenju, da zahtevajo poslanci od države in vlade vse mogoče in nemogoče stvari, nikdar pa ne vprašajo, od kod naj pride pokritje za stroške. To skrb prepuščajo vladi in njeni večini v parlamentu. V gotovem oziru je to tudi pravilno. Ravno zaradi tega pa stavijo navadno poslanci pri proračunski razpravi dostikrat tudi zahteve, o katerih že sami naprej vedo, da ne bodo prodrle. To delajo zato, da lahko rečejo potem svojim volilcem: Glejte, kaj smo vse zahtevali, a država nam dati noče! Tako igrajo poleg resnih zahtev veliko vlogo tudi demagoški nagibi, med pšenico je tudi plevel.

Ob nobeni priliki pa se toliko ne pokaže sposobnost poslancev kakor pri razpravah o državnem proračunu. Z državnim proračunom se določa okvir državnega gospodarstva za celo leto in v kolikor so postavile državnega proračuna prilagodene potrebam in željam posameznih okrajev in cele države, v toliko tudi lahko rečemo, da sta vlada in parlament oziroma posamezni poslanci izpolnili svojo dolžnost,

Zato so razprave o državnem proračunu v parlamentarnem življenju najvažnejše, ker so od njih odvisne gospodarske in kulturne koristi volilcev. V koliki meri morejo posamezne stranke ali poslanci uveljaviti svoje zahteve pri sestavljanju državnega proračuna v korist volilcev posameznih pokrajin in okrajev, pa je odvisno od tega, v koliki meri so v parlamentarnem življenju pripravile ugodna tla za upoštevanje njihovih zahtev.

To je odvisno od politične sposobnosti in strokovnega znanja posameznih zastopnikov strank. Ob pravem času in na pravem mestu izrečena tehtna beseda pade navadno na rodovitna tla. To uči stara izkušnja, še bolj pa velja to načelo v političnem življenju.

Zato je vsak državni proračun pravo zrcalo politične in strokovne sposobnosti poslancev, ki zastopajo koristi volilcev. Če državni proračun ne upošteva zadostno ene ali druge pokrajine, enega ali drugega stanu, potem je to znamenje, da zastopniki te ali one pokrajine, tega ali onega stanu, ne znajo varovati koristi svojih volilcev, potem je to znamenje, da dotični narodni poslanci niso na svojem mestu, da so nesposobni.

S tega stališča moramo presojati vsak državni proračun. Izgovori o številčni premoči ali preglasovanju ne veljajo, ker lahko nadomesti številčno slabost politična sposobnost in znanje.

Zadnje dni se je vršila v tretji sekciji finančnega odbora razprava o proračunu ministrstva za kmetijstvo in vode. V imenu Jugoslovanskega kluba je stavil ob tej priliki razne zahteve posl. dr. Kulovec. V debati so zahtevali srbski poslanci za zgraditev desetih novih zgradb za

kmetijske šole v Srbiji 50 milijonov dinarjev. Dr. Kulovec je izjavil, da ne more biti načeloma proti ustanavljanju kmetijskih šol, da pa najodločnejše ugovarja, ako se hoče v Srbiji nadomestiti, kar da se je sto in sto let zanemarjalo. Ta izjava je zbudila med srbskimi poslanci veliko razburjenje in srbski poslanec Jeličić je nato navedel številke, koliko hiš je bilo v vojni požganih v njegovem okraju, koliko mostov podrlih in koliko ljudi pobitih, na podlagi česar je dokazoval, da ima država dolžnost podpirati v prvi vrsti kraje v Srbiji. Na vse to je dr. Kulovec izjavil, kakor poroča „Slovenec“, da ni nihče dolžan dati za drugega življenje in da zato tudi mi nismo dolžni na korist Srbov gospodarsko propasti.

Ne moremo vedeti, v koliko so bile navedene zahteve srbskih poslancev opravičene, vsekakor pa sodimo, da je bil nastop dr. Kulovca zelo ponesrečen. Izjava, da ni nihče dolžan dati za drugega življenje, je naraavnost cinistična in tem bolj sramotna, ker pripada dr. Kulovec stanu, za katerega velja po sv. pismu načelo, da mora dati pastir življenje za svoje ovce. Mi se spominjamo samo časov, ko je bil dr. Brejc predsednik deželne vlade v Ljubljani in ko je šlo za Koroško. Takrat so se neprestano odpošiljale brzojavke z ljubljanske deželne vlade v Belgrad z prošnjo, naj za božjo voljo pošljejo v Slovenijo in na Koroško srbske polke ter zavzamejo Celovec. Srbski polki so prišli, zasedli Koroško, ki je nismo mogli držati Slovenci, in pri tem je tudi precej srbskih vojakov dalo življenje za Slovence.

Jasno je, da je nepotrebna zaletavost zastopnika Jugoslovanskega kluba morala žaliti narodni ponos srbskih poslancev in popolnoma

umevno je, da dr. Kulovec ni mogel prodreti s svojimi zahtevami, najsi bi bile tudi v gotovi meri upravičene.

Nikakor ne moremo umeti, zakaj se hoče nalašč sejati mržnja med posameznimi jugoslovanskimi narodi. Ali to komu koristi? Ali nimajo slovenski volilci v prvi vrsti škodo od tega?

Poudarjamo še enkrat, da je sestava državnega proračuna v korist volilcev posameznih pokrajin odvisna od politične sposobnosti in prevdarnosti parlamentarnih strank. Znano pa je, da nesrečen jezik dostikrat več pokvari kakor pa more popraviti deset pametnih ljudi.

Sposobnost in delo poslancev slovenskega ljudstva pa bomo sodili po tem, kako bo sestavljen državni proračun.

Žalostna obletnica.

V ponedeljek 12. t. m. so minula tri leta, odkar je bila podpisana rapalska pogodba, po kateri je dobila Italija velik del slovenskega in hrvaškega ozemlja. Italija je dobila del Kranjske, slovensko Goriško, Trst z zaledjem, Istro, Zader in nekatere otoke v Kvarneru. Nad pol milijona naših bratov Slovencev in Hrvatov je došlo pod italijansko oblast.

Kaj vse se je zgodilo v tem kratkem času od podpisa rapalske pogodbe! Kako strašen pritisk fašistovskega nasilja so morali prenašati in koliko trpe še danes narodnostne manjšine v Italiji! Metode, ki se jih poslužuje fašistovski režim, streme za popolnim uničenjem slovenskega in hrvaškega življa onstran državne meje, za popolnim poitalijančenjem. Skoro neverjetno je, da je tak način mogoč v državi, ki se ponaša s svojo dvatisočletno kulturo in svojo svobodoljubnostjo. Najnovejša namera tega režima, onemogočiti tudi najskromnejše kulturno-prosvetno delo naših ljudi, zatreti vsako slovensko ljudsko šolstvo, uničiti slovensko časopisje s šikanami in sodnimi preganjanji, mora zbuditi ogorčenje v vsakem človeku, ki ima količkaj čuta poštenosti.

Rapalska pogodba je zasekala globoke rane v naše narodno telo, še večje pa je ogorčenje radi postopanja italijanske vlade s slovenskim življenjem pod njeno oblastjo. Italija se je pri sklepu rapalske pogodbe okoristila s silo razmer. Medtem pa, ko se je naša država zavezala službeno ravnotako kakor Italija, da hoče izpolniti rapalsko pogodbo, se Italija še danes upira njeni izvršitvi.

Ker Italija pri sklepanju rapalske pogodbe ni mogla doseči, da bi se ji prepustila tudi Reka, se je dosegel kompromis, naj postane to mesto svobodna samostojna država. Reško vprašanje je še danes nerešeno. In Jugoslavija je prišla v položaj, da mora braniti danes rapalsko pogodbo, ki jo ji je pred tremi leti izsilila Italija na podlagi famoznega londonskega pakta, katerega naša država in naš narod nikdar ni priznal.

Jugoslavija se mora danes radi Reke boriti za izvršitev rapalske pogodbe, da si je svoječasno Mussolini izjavil ob priliki ratifikacije st. margheritskih konvencij v rimskem parlamentu, da hoče lojalno izvesti rapalsko pogodbo, ki je mednarodna pogodba. Danes pa upravlja Reko italijanski general, Italija je Reko okupirala.

Najsi bodo diplomatične spletke take ali take, gotovo je, da naš narod ne more nikdar priznati nasilje, ki je bilo izvršeno nad njim in ki se še vrši. Ako tudi Italija izvrši rapalsko pogodbo, kar danes zahteva od nje Jugoslavija v obrambi koristi svobodne Reke, njenega zaledja in vseh držav Srednje Evrope, ki so navezane na Jadransko morje, četudi smo prisiljeni priznati dejansko stanje, nikdar pa se ne moremo odreči pravicam, ki jih imamo do posameznih delov svojega naroda izven skupne narodnostne države.

Svetovna vojna je rodila geslo samoodločevanja narodov in velika antanta je s tem geslom tudi zmaga. Diplomatske spletke pod krinko „svetega egoizma“ so to geslo pogazile za gotovo dobo, toda ideja živi in ker je utemeljena v naravnih zakonih življenja narodov, bo prišel čas, ko bo njena zmaga popolna.

Razvoja, ki bo dovedel do te zmage, ne bo ustavila nobena sila. V zgodovini narodov se je maščevalo še vsako nasilje in ravno zgodovina Italije nam nudi za to nešteto vzgledov. Dasi je obletnica rapalske pogodbe za nas dan žalosti, vendar zagotovo pričakujemo, da bo prišel čas, ko bo krivica, storjena s to pogodbo našemu narodu, popravljena.

Prispevajte v naše sklade!

O rojstvu Jugoslavije.

V boju za avtonomijo Slovenije prihajajo zadnji čas na dan razna zgodovinska pojasnila o tem, kako se je rodila Jugoslavija. Zanimalo bo marsikoga, če objavimo nekoliko podatkov, ki pojasnjujejo, kakšno mnenje so imeli o Jugoslaviji „naši možje“ pred majsko deklaracijo.

Spomladi l. 1917., preden je bil sklican na Dunaj državni zbor, je povabila takozvana Danzerjeva skupina Avstrijske politične družbe na Dunaju nekoliko hrvatskih, slovenskih in srbskih politikov, da bi se na posvetovanju pomenili o jugoslovanskem vprašanju. Prišli so na sešatek Hrvatje: dr. Kovačević, baron Ožegović, dr. Pazman, Štefan Zagorac, dr. Šafar in dr. Premožić ter Slovenca dr. Krek in dr. Korošec. Povabljeni sta bila tudi bosenska politika dr. Sunarić in Danilo Dimović, ki pa nista prišla, ker sta poprej imela dogovor z voditelji hrvatsko-srbske koalicije v Zagrebu. Dne 18. maja 1917 je bilo predposvetovanje, pri katerem je Danzer predlagal, da naj se Srbija prikloni Avstriji. Dr. Krek se je izjavil proti predlogu, češ da je on pač za zedinjenje Hrvatov in Slovencev, ne more pa biti govora o pridruženju Srbije, ker bi bilo to proti interesom Hrvatov in ker Srbi sami tega ne žele. Danzer je nato pripomnil, da so pač vsi Jugoslovani in da tedaj spadajo skupaj vsi Jugoslovani. Dr. Krek je pa odgovoril, da je pojem „Jugoslovani“ le geografski pojem, ne more se pa o tem govoriti v političnem smislu. Neki Hrvat je pripomnil, da izraz „Jugoslovani“ tudi zato ni umesten, ker so Jugoslovani tudi Bolgari, ki pri vprašanju ne pridejo v poštev.

Drugi dan so hrvatski in slovenski politiki izdali sledečo izjavo: „Podpisani izražajo svoje soglasno prepričanje, da je v dosego stalnega miru zadovoljliva rešitev balkanskih vprašanj nemogoča. Da bo pa monarhija vodila na Balkanu uspešno politiko, se zdi Hrvatom in Slovincem potrebno, da se v vsakem oziru varuje državna in narodna individualnost Hrvatov, za kar naj se združi hrvatsko in slovensko ljudstvo pod žezlom Habsburžanov v avtonomno državo, ki bo enakovredna Avstriji in Ogrski.“ Tekom posvetovanja po tem predlogu je poslanec dr. Korošec še posebno priporočil, da naj se odkloni, ako bi se hotela antanta vmešavati pri združevanju jugoslovanskih dežel. Neki Hrvat je dr. Kreku priporočil,

da naj podobno izjavo poda tudi v avstrijskem državnem zboru. Neki navzoči češki poslanec (menda Stanek) je pa dostavil, da bi bilo po njegovem mnenju umestno, ko bi tudi Čehi podali enako deklaracijo. Nato je povdarjal dr. Premožič še enkrat, da bi nikakor ne bilo v interesu Hrvatov, ako bi se pridružila tudi Srbija. **Tega mnenja sta bila tudi dr. Krek in dr. Korošec.**

Ko se je po tem zborovanju vozil dr. Krek v Ljubljano, je rekel med potjo poslancu Spinčiču, da se omenjena deklaracija mora na vsak način podati v državnem zboru. To je Spinčič povedal v Zagrebu svojemu tovarišu, Srbu dr. Baljaku iz Dalmacije. **Dr. Baljak** je brž nato obiskal dr. Kreka v Ljubljani, imel ž njim pogovor, potem se je pa odpeljal ž njim na Dunaj. Srbom na ljubo je dr. Krek vrgel v vodo svoj s Hrvati sklenjeni dogovor in se je oklenil starčevičancev, ki niso bili Srbom tako nasprotni, kakor frankovci, s katerimi sta se dr. Krek in dr. Korošec teden poprej dogovarjala.

Politični pregled.

V Belgradu razpravljajo sedaj sekcije finančnega odbora o proračunih posameznih ministrstev. V glavnem so svoje delo že dovršile. Prva sekcija je pretekli teden obravnavala proračun ministrstva za promet. Celokupni proračun po vladnem predlogu znaša za prometno ministrstvo na rednih izdatkih 1 milijardo 151.137.568 Din in na izrednih izdatkih 915.552.432 Din, tedaj skupaj 2.066.690.000 dinarjev. V proračun so stavljeni tudi izredni krediti za gradnjo nekaterih projektiranih prog v znesku 350 milijonov. Za progo Ljutomer-Ormož-Murska Sobota je stavljen še izreden kredit 27 milijonov. Prva sekcija je povečala razne kredite za izboljšanje prometa ter je v celoti sprejela proračun prometnega ministrstva. Pri tej priliki je prometni minister Velizar Janković izjavil, da obstoja njegova prometna politika v tem, da se v državi dovršijo vse že začete železniške proge. Prometno ministrstvo se bo tudi potrudilo, da da državi vse železniške proge, ki so potrebne. Druga sekcija je izvršila znatno redukcijo v ministrstvu za izenačenje zakonodajstva. Razpravljala je tudi o proračunu ministrstva za pravosodje, ki je bil z malimi izpremembami sprejet. Pri razpravi o proračunu zunanjega ministra se je razvila živahna debata. Člani opozicije so ugovarjali postavkam dispozicijskega fonda in poseb-

no grajali dosedanje izvestiteljsko prakso tiskovnega urada.

Proračun za pravosodje v Sloveniji je bil sprejet z malimi izpremembami in sicer: število avskulantov se zniža od 42 na 36; število kancljskih oficijalov od 65 na 60; kanclstov od 70 na 65; pisarniških uradnikov od 64 na 60; slug od 122 na 108 in oficijantov od 95 na 90. Celokupno ostane okoli 1050 oseb namesto dosedanjih 1140.

Tretja sekcija je razpravljala o proračunu ministrstva pošte in brzojava. Ministrstvo pošte in brzojava izkazuje na rednih in izrednih izdatkih 365.074.165 Din. Za direkcijo v Ljubljani je določen kredit 17.559.732 Din in izredni kredit 23.808.000. Ministrstvo pošte in brzojava je stavilo kredit v znesku 2.500.000 za gradnjo brezžičnih postaj v Ljubljani, Podgorici, Skoplju, Nišu, Zagrebu, Splitu, Novem Sadu in v Kotoru. Za razširjenje telefonskega omrežja v Ljubljani in v Mariboru je določen kredit v znesku 1 milijona dinarjev. Razpravljala je tudi o proračunu ministrstva za gozdove in rude. Dohodki znašajo 161.577.175 Din, a stroški 59.645.000 dinarjev. Na Slovenijo odpade 7 milijonov dinarjev dohodkov, a 3.419.668 Din stroškov. Pri rudnikih je dohodka 346.770.730 dinarjev, a stroškov 278.376.632 Din. V ponedeljek je razpravljala o proračunu ministrstva za kmetijstvo in vode.

Izredni in redni izdatki ministrstva za kmetijstvo znašajo celokupno 200 milijonov 304.568 dinarjev. Redni izdatki za Slovenijo znašajo 8 milijonov 942.700 Din, izredni pa 14 milijonov 823.139.50 Din. Za regulacijo rek Save, Mure, Drave, Kamniške Bistrice, Savinje in Ljubljani je določen minimalni kredit 2 milijonov dinarjev, za organizacijo in kultiviranje ljubljanskega Barja pa kredit v znesku 50.000 dinarjev.

Reško vprašanje. Člani naše paritetne komisije, ki so vodili pogajanja v Rimu, so sedaj v Belgradu in čakajo daljnih navodil vlade v vprašanju spora z Italijo. Sodi se, da se bo reško vprašanje rešilo brez nadaljnjega dela paritetne komisije in da bodo njeni člani razrešeni dolžnosti. Ko bo rešen naš spor z Italijo, se sestavi strokovna komisija, ki bo imela nalogo, skleniti z Italijo trgovinsko pogodbo in potrebne konvencije glede prometa, pošte in dr., kar je v zvezi s sklenitvijo trgovinske pogodbe.

Reparacije. Belgrajski poslanik v. Keller je min. zunanjih zadev dr.

Ninčiču izročil noto nemške vlade z obvestilom, da Nemčiji ni mogoče več izvrševati in dobavljati raznih reparacijskih naročil, niti onih ne, ki so bila že davno prej naročena in deloma že izvršena. V noti pravi nemška vlada, da velja ta sklep le začasno. Nemški poslanik je poleg note izročil naši vladi tudi obširno spomenico o stanju reparacijskega vprašanja.

Grška. Revolucijonarno gibanje se na Grškem čimdalje bolj širi kljub poizkusom sedanje vlade, da ga omeji. Zdi se, da je večina grškega prebivalstva v resnici za proglasitev republike. Grška vlada namerava zato izvesti ljudsko glasovanje, s katerim naj bi se odločilo, ali ostane Grška monarhija ali pa naj se preosnuje v republiko. To glasovanje bi se izvršilo pred volitvami v državni zbor ali pa istočasno. V grških mestih se neprestano pojavljajo protimonarhistične demonstracije in je zelo verjetno, da bo izpadlo eventuelno ljudsko glasovanje v prid republiko.

Mažarska. Na Mažarskem so odkrili zaroto radikalnih desničarjev proti sedanji vladi. Na čelu zarote je stal poslanec Ulain ter je imela zarota namen, odstraniti Bethlenovo vladu in osnovati novo iz članov radikalne desnice. Zanimivo je, da so bili zarotniki v zvezi s Hitlerjevimi ljudmi v Monakovem ter nacionalističnimi organizacijami v Avstriji. Preiskavo proti zarotnikom vodi min. predsednik Bethlen sam. Izgleda, da je bila mažarska nacionalistična zarota osnovana na zelo široki podlagi.

Nemčija. Vodja narodnih socialistov na Bavarskem, Hitler, je s svojimi pristaši v noči na petek vrgel dosedanje bavarsko vladu in sestavil novo. Istočasno so od vseh strani vdrle njegove bojne formacije v Monokovo in zasedle vsa važnejša mesta. Hitler je proglasil Ludendorffa za diktatorja in za vrhovnega poveljnika armade. Državna vlada se je takoj po sprejemu poročila o dogodkih na Bavarskem posvetovala o nadaljnjih ukrepih. Generalni komisar v. Kahr je izdal nato proglas proti pučistom in je razpustil narodno socialistično stranko. Proglašeno je bilo obsedno stanje. Pri spopadih državne brambe in deželne policije z narodnimi socialisti so ujeli Ludendorffa, a so ga proti častni besedi zopet spustili na svobodo. Hitler je bil ranjen. V teh bojih je bilo več oseb ranjenih in ubitih. Hitler je bil v nedeljo aretiran v Uffingu pri Staffelskem jezeru. Prišel bo z vsemi drugimi aretiranci pred posebno izred-

no sodišče. Med državo in Bavarsko je razmerje zopet normalno. Železniški promet je v celoti vpostavljen; državna vlada je na vprašanje bavarskih županov, kaj misli ukreniti proti Bavarski, odgovorila, da ne bo storila ničesar, dokler vladajo normalni odnosi in ostane legalna vlada v Knillinga na krmilu.

Bivši nemški prestolonaslednik v Nemčiji. Bivši nemški prestolonaslednik je 10. t. m. v spremstvu svojega adjutanta z avtomobilom odpotoval iz svojega bivališča Viringena na Ni-zemskem v prusko Šlezijo, kjer se z dovoljenjem nemške vlade naseli na gradiču Oels. Povratek je bil kronprincu dovoljen pod pogojem, da se vzdrži vsakega aktivnega ali pasivnega političnega udejstvovanja. Kljub temu je poslaniška konferenca zavzela proti temu dovoljenju odklonilno stališče. Francoska vlada je izročila v Parizu nemškemu odpravniku poslov noto, v kateri protestira proti dovoljenju nemške vlade za povratek bivšega prestolonaslednika.

POLITIČNE VESTI.

+ Zakaj se ni sklical slovenski deželni zbor l. 1919? G. Prepeluh piše v „Avtonomistu“ o političnih razmerah l. 1919, ki se tičejo sklica-nja slovenskega deželnega zbora. Dne 5. aprila 1919 je dopisni urad deželne vlade poročal, da namerava vlada po Velikinoči odposlance vseh treh slovenskih strank v Ljubljani sklicati na daljše zborovanje. Naslednji dan, 6. aprila, je prinesel „Slovenski Narod“, tedaj glavno demokratsko glasilo, članek „Zborovanje strank“. Tam se pravi: „Zborovanje strank se bo torej imenovalo sedaj to, kar smo doslej zahtevali pod imenom „Deželni svet“, druge stranke pa to — ali vsaj mislimo da isto — pod imenom „deželni zbor“. Takrat je „Slovenski Narod“ tudi zapisal: „Vzroka dovelj, da kot Jugoslovani, kot Slovenci in kot demokratični državljani najpristrčneje pozdravljamo sklep vlade in da vidimo v njej tembolj razveseljiv napredek v našem političnem življenju, ker se potrebo takšnega ljudskega zastopa dokaj pereče občuti.“ Iz navedenega je razvidno, da takrat demokrati niso bili nasprotni sklicanju slovenskega deželnega zbora oziroma korporacije, ki bi ga nadomestovala. G. Prepeluh, ki piše o tej stvari, pravi: „Ta zbor pa se tudi „po Velikinoči“ ni sklical. Zakaj ne, tega ne vem. To morajo pojasniti pa drugi.“ Mislimo, da bi pojasnila ne bilo treba iskati

daleč. Takrat so bili socialni demokrati za sklicanje deželnega zbora, demokrati niso nasprotovali, predsednik deželne vlade pa je bil dr. Brejc. Zakaj se ni sklicalo omenjeno zborovanje, bi mogel najlažje povedati dr. Brejc, ki tega doslej še ni pojasnil. Sodimo, da do sklicanja tega zbora zato ni prišlo, ker ni hotel dr. Brejc in poverjeniki SLS v pokrajinski vladi, da bi vršil kontrolo in kritiko njihovega dela, ki je že takrat zbuhalo mnogo graje in nezadovoljstva. To bo bržkone tudi res!

+ K državnemu proračunu. V Belgradu razpravljajo pododseki zakonodajnega odbora o državnem proračunu. Ugotavljamo, da doslej še ni noben poslanec Jugoslovanskega kluba predlagal ob tej priliki, naj se znižajo poslanske dnevnice in porabi preostanek n. pr. za pospeševanje kmetijstva, podporo kmetijskim drugim in ustanovam. Če bi znižali poslanske dnevnice od 300 na 200 dinarjev, bi prihranili na leto 11 milijonov 424.500 dinarjev ali 44.698.000 kron, s čemer bi se že dalo napraviti nekaj za pospeševanje našega kmetijstva.

+ Ceste v novem državnem proračunu. V državnem proračunu za l. 1923 in 1924 so določene nastopne svote za ceste in nove cestne zgradbe: Za Srbijo 110 mil. Din. za nove ceste, 84.2 mil. Din. za dovršenje započelih cestnih zgradb. Za Črnogorijo 10 mil. Din. za nove ceste, 6.3 mil. Din. za dovršenje započelih cestnih zgradb. Za Bosno in Hercegovino 23. mil. Din. za nove ceste, 10 mil. D. za dovršenje započelih cestnih zgradb. Za Hrvatsko in Slavonijo 20.4 mil. Din. skupaj. Za Dalmacijo 5.8 mil. Din. za nove ceste, 3.1 mil. Din. za dovršenje započelih cestnih zgradb. Za Slovenijo 5.8 mil. Din. za nove ceste, 5.1 mil. Din. za dovršenje započelih cestnih zgradb. Za Vojvodino 8.9 mil. Din. skupaj.

+ Proti kuluku v časopisju in na shodih SLS nič več ne protestirajo. So se že naveličali. Tudi proti davkom več ne protestirajo. Zakaj pa bi tudi protestirali? Če dr. Korošec s svojim Jugoslovanskim klubom ni znal preprečiti kuluka in povišanja davkov, kdo pa naj bi to storil?

+ Srbski bojkot proti Hrvatim. Iz Zagreba poročajo, da so zadnje dni vsa srbska podjetja in banke ustavila vsa naročila pri hrvatskih producentih. To se je zgodilo naenkrat kakor na povelje. Tako so Srbi začeli gospodarski bojkot proti Hrvatim. Če bodo Srbi začeli sedaj kupovati pri Slovencih namesto pri Hrvatih, gotovo to ne bo zasluga dr. Korošca. Menimo pa, da gornja

vest, ki smo jo posneli po „Sloven-cu“, ne bo preveč točna. Srbski trgovci so gotovo toliko pametni, da bodo kupovali blago tam, kjer bo solidnejše in cenejše.

+ Veliko zanimanje je zbudil v Belgradu govor dr. Korošca na zaupnem shodu SLS, kakor nam zatrjuje časopisje Jugoslovanske tiskarne. Menda so bili vsi prepadeni v Belgradu, ko so brali „Slovenčeva“ poročila in so rekli: „Kaj bo, če se Berdavs ne ukroti?“ Zato se tudi o zaupniškem shodu SLS niso upali v Belgradu mnogo pisati, tako porazno je učinkoval na tamošnjo javnost. Samo belgrajsko „Vreme“ je napisalo to-le: „Dr. Korošec govori, ki ga je imel na ljubljanskem klerikalnem zaupniškem zboru, ni v Belgradu vzbudil posebnega zanimanja. V svojem govoru je dr. Korošec samo ponovil ono, kar je bilo že itak znano; edino, kar je važneje, je to, da je povdarjal svojo zvestobo zvezi z Radičem in Spahom. To izjavo so z zadoščenjem sprejeli v muslimanskih in radičevskih vrstah, ni pa izzvala nobenega iznenadenja pri radikalih in vladi, ker radikali v tem trenutku niso niti računali s Koroščevo podporo. Dr. Korošec je bil že preje proti vladi, skušal je ustanoviti opozicijski blok, ki bi bil lahko nevarnejši za vlado, kakor zveza z Radičevci, ki ne prisostvujejo razpravam v narodni skupščini. Ta načrt se mu ni posrečil. Takisto tudi Koroščeva izjava o nemožnosti opozicijskega bloka ni iznenadila opozicijskih skupin v parlamentu, ker je dr. Korošec v zadnjem času tako govoril tudi že v parlamentu.“

+ Slovenci ali Jugoslovani? „Slovenska ljudska stranka je predvsem slovenska stranka“, je rekel dr. Korošec na shodu zaupnikov SLS. Tako govori dr. Korošec danes, ker o njegovi ljudski stranki po drugih jugoslovanskih pokrajinah nočejo ničesar slišati. Medtem pa, ko naglašajo dr. Korošec slovenski separatizem, se imenuje njegov poslanski klub **Jugoslovanski klub**, organizacije SLS se imenujejo **Jugoslovanska kmetijska zveza**, **Jugoslovanska strokovna zveza**, **Jugoslovanska obrtna zveza**, iz Katoliške tiskarne pa so tudi naredili takoj po preobratu **Jugoslovansko tiskarno**. Pa tudi SLS se je svoj čas že preosnovala v **Jugoslovansko ljudsko stranko**. Vsa ta „jugoslovanska“ imena organizacij SLS so še ostanki iz tistih blagoslovljenih časov, ko je dr. Korošec ribaril v kalnem po Hrvatskem, v Belgradu, Dalmaciji in Bosni, ko je bil sam večji centralist kot pa vsi drugi radi političnih kupčij. Takrat ko je bil dr. Korošec minister,

je moralo biti vse jugoslovansko, odkar pa mu zapirajo vrata pred nosom, pa je dr. Korošec samo še Slovenec. Tudi to je politika, četudi je nekoliko čudna!

+ Kdo naj vlada v naši državi? Ko so nekoč vprašali pokojnega dr. Kreka, kdo bo vladal v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, je odgovoril: „Kdor bo sposobnejši!“ Dr. Krek pri tem gotovo ni mislil samo na to, kdo bo sedel na ministrskih stolcih, ampak pred vsem, kdo bo imel v parlamentu odločilno besedo ali pa vsaj toliko vpliva in ugleda, da se bo njegova beseda upoštevala. Navedene besede dr. Kreka je časopisje SLS že mnogokrat ponatisnilo, zlasti v tistih časih, ko je sedel v Belgradu v ministrskem svetu dr. Korošec. Danes pa tega dr. Krekovega načela seveda več ne priznava, kajti v nespornem slučaju bi udarilo sebe, dr. Korošca in njegove tovariše po zobeh. Tako so zatajili tudi dr. Kreka, kar je popolnoma naravno, zakaj nesposobnost poslancev SLS je kriva, da so Slovenci brez vpliva na potek državnih poslov.

+ Naša stranka lahko umre na avtonomističnem programu, a prodati ga ne more tudi za ceno kake vlade ne, je rekel dr. Korošec. Mi tudi pravimo, da ga ne more prodati, zato ker je že prodan. Že takrat je bil prodan, ko je postal dr. Korošec min. podpredsednik. Dvakrat pa se nobena stvar ne more prodati iz iste roke. SLS torej lahko umre, tega ji nihče ne bo branil. Naj počivajo poslanci SLS v miru, kakor so doslej! Pogrebni stroški so dovolj visoki!

+ Dobro je povedal dr. Brejc na zaupnem shodu SLS, ko je rekel: „Enkrat se je narod dal preslepiti, enkrat je šel na led, drugič ne gre več.“ Dne 19. marca je volil narod SLS, ker so mu obljubovali znižanje davkov, vojaških bremen itd. Vse obljube so se izkazale kot prazne, zato ne bo šel več na led. Naj se drsajo po njem poslanci SLS!

+ Parcelacija Slovenije. „Slovenec“ poroča, da se je vršila v notranjem ministrstvu konferenca ministra Vujičića in načelnikov tega ministristva. Razpravljali so o načrtu glede končne izvedbe parcelacije Slovenije in Hrvatske. Načrt je bil sprejet in ga bo minister predložil na prvi seji ministrskega sveta v odobrenje. Kakor poroča „Slovenec“, odreja ta načrt, da se imajo pokrajinske uprave likvidirati in da veliki župani prevzemajo oblast v svoje roke, v kolikor ne preide oblast na centralno upravo. Ta razdelitev poslov

se bo izvršila polagoma po potrebi in ni striktno odrejen način prenosa oblasti na velike župane. Za Hrvatsko je tozadevne predloge glede imenovanja velikih županov stavil dr. Cimić, ki se že dalj časa mudi v Belgradu. „Slovenec“ poroča nadalje, da namerava vlada najkasneje februarja izvesti volitve v oblastne skupščine. Ker pa dosedaj samo v Sloveniji in na Hrvatskem parcelacija še ni bila izvršena in bi ta neizvršena parcelacija motila potek volitev, je vlada prišla do tega sklepa. „Slovenec“ ne poroča, da je navedeni sklep vlade nov poraz Jugoslovanskega kluba v njegovem avtonomističnem boju.

+ Likvidacija pokrajinske uprave v Bosni. Finančno ministrstvo je zaključilo likvidacijo pokrajinske uprave za Bosno, v kolikor se tiče finančne stroke.

+ Pred sklepom konkordata z Vatikanom. Kakor poročajo iz Belgrada, bo minister za vere na eni prihodnjih sej predložil ministrskemu svetu v odobritev načrt konkordata z Vatikanom. Papeški nuncij monsgr. Pelegrinetti je izjavil, da je Vatikan pripravljen ugoditi zahtevi naše vlade, da se v vseh katoliških cerkvah na ozemlju naše kraljevine uvede služba božja v staroslovenskem jeziku. V Belgradu se ustanovi nadškofija. Imenovanje belgrajskega nadškofa bi se bilo že izvršilo, toda v Belgradu še ni zgrajena primerna katedrala, škofijska palača in kapitelj. Z zgradbo pa se v kratkem prične. Konkordat bo nadalje definitivno uredil teritorialno pripadnost nekaterih obmejnih občin in pokrajin pod cerkveno jurisdikcijo. Prekmurje se podredi v cerkvenem oziru mariborski škofiji.

+ Ureditve cerkvene jurisdikcije v Jugoslaviji. Po poročilu našega poslanika dr. Smolake je Vatikan odobril in sprejel zahteve naše vlade glede ureditve teritorialne cerkvene jurisdikcije. Kraji, ki so do sedaj spadali pod jurisdikcijo škofij, nahajajočih se izven ozemlja naše kraljevine na Mažarskem, v Avstriji in v Italiji, pridejo pod jugoslovanske škofije. V prvi vrsti gre za kraje v Sloveniji, Prekmurju, Bački, Baranji, Banatu in v Slavoniji. Frančiškanska samostana v Vojvodini se pridelite zagrebški frančiškanski provinci.

+ Nova prosvetna uprava. Listi poročajo, da je v ministrstvu prosvete izdelan načrt o organizaciji nove prosvetne uprave za vse posa-

mezne pokrajine. Po novem načrtu bo Slovenija predstavljala posebno šolsko oblast, kateri bo stal na čelu poverjenik ministrstva prosvete, ki bo istočasno tudi predsednik višjega šolskega sveta za Slovenijo.

INOZEMSKÉ VESTI.

*** Odnosaji med Češkoslovaško in Jugoslavijo.** Pretekli teden je novi naš praški poslanik Ljuba Nešić izročil predsed. Češkoslovaške Masaryku svoja pooblastilna pisma. Ob tej priliki je izjavil predsednik Masaryk novemu jugoslovanskemu poslaniku: „Situacija centralne Evrope je še vedno zelo težka in zato moramo v lastnem in v interesu sosednih držav, delati na to, da jo popravimo in kolikor mogoče zboljšamo. Zato nadaljujemo politiko miru in konsolidacij, ter zelo želimo intimnega sodelovanja, ki se tako srečno razvija med našima dvema domovinama na političnem, kakor tudi na gospodarskem polju. Politična zveza ne more obstojati brez intenzivnega gospodarskega sodelovanja.“

*** Koroški deželni zbor.** Na seji novoizvoljenega koroškega deželnega zbora, v katerem imajo Slovenci dva zastopnika, so bili izvoljeni za predsednika nemški nacionallec inž. dr. Fattinger, za podpredsednika socijalni demokrat Julij Lukas in krščanski socijalec dr. Karl Rokitsky. Za deželnega glavarja je bil izvoljen vodja nemških kmetov Vincenc Schumy. Deželni glavar Schumy je podal v imenu vlade izjavo o delovnem programu deželnega zbora. Koncem svojega govora se je deželni glavar v kratkih besedah spomnil tudi koroških Slovencev in izjavil: „Nacionalni boj v deželi naj merodajni krogi in osebe potisnejo v ozadje in naj ga kolikor mogoče omilijo, kajti le na temelju sporazuma obeh narodov je mogoč skupen napredek. Samobsebi umevno je, da zakonodaja in uprava ne bosta napram Slovincem drugače postopali, kakor napram Nemcem v deželi, v kolikor se bodo prvi gibal na tleh danih razmer, enotnost dežele priznati in domovinsko zvestobo domačega naroda ohraniti nedotaknjeno.“ Lepe besede, ali pa jim je po dosedanjih izkušnjah mogoče verjeti?!

*** Protesti Slovencev v Italiji.** Slovenski obč. odbori v Julijski pokrajini pošiljajo v Trst in Gorico odločne proteste proti uvedbi italijanskega učnega jezika v osnovnih šolah. V vseh protestih se priznava potreba pouka italijanskega jezika, odločno pa se protestira proti kršenju pravic jugoslovanskega naroda v Italiji.

*** Mussolini v slovenskem Primorju.** Italijanski ministrski predsednik Mussolini poseti ob priliki obiska v Trstu, ki se bo vršil v decembru, tudi Gorico in pojde menda tudi v Kobarid, kjer bo imel političen govor. V Gorici mu hočejo pripraviti svečan sprejem in se je v to svrhu že sestavil poseben pripravljalni odbor.

* **Umor bivšega bolgarskega ministra.** Kakor poročajo iz Sofije, je bil 11. t. m. ubit bivši minister poljedelstva v kabinetu Stambolijskega A. Duparinov, ki je bil nedavno od sodišča v Plovdivu obsojen na 6 let težke ječe. Duparinova so pod stražo enega oficirja in treh vojakov prepeljali v vlak v Sofijo. Spotoma je skočil iz vlaka ter pričel bežati. Vojaki so vlak ustavili ter hiteli za njim. Ker na poziv ni hotel obstati, so vojaki streljali ter ga težko ranili. Kratko nato je Duparinov umrl. Sodijo, da gre za navaden umor, ki ga je naročila bolgarska vlada, da se znebi moža, ki je imel med ljudstvom zelo mnogo pristašev.

* **Novi dunajski župan.** Na Dunaju je bil za župana na otvoritveni seji občinskega sveta izvoljen z 79 glasovi socialni demokrat Seitz.

DNEVNE VESTI.

— **Kmetijski pouk po deželi.** Oddelek za kmetijstvo priredi v drugi polovici novembra sledeča predavanja: V nedeljo, dne 18. nov.: 1. Krka, o živinoreji, Gregorc, 2. Dolenje Brezovo, o gnojenju, Jereb; 3. Toplice, o sadjarstvu in travništvu, Kafol; 4. Raka, o sadjarstvu, Ambrož; 5. Livold, o gnojenju z umet. gnojili, Golmajer; 6. Rovte, o živinoreji, Zdolšek; 7. Podzemelj, o gnojenju, Konča; 8. Nasoviče, o gnojenju, Marincek; 9. Sv. Jakob ob Savi, o kmetijstvu, Jamnik; 10. Cirkovce okr. Ptuj, o boleznih rastlin, Zupanc J.; 11. Oplotnica, o kletarstvu, Štamberger; 12. Križevci, Prekmurje, o poljedelstvu, Pavlica. V nedeljo, dne 25. nov.: 1. Stepanja vas, o poljedelstvu, Jereb; 2. Čatež, o kletarstvu, Ambrož; 3. Hrastje, o gnojenju, Hladnik; 4. Rakek, o sadjarstvu, Zdolšek; 5. Nova vas pri Lescali, o kmetijstvu, Sustič; 6. Brezovica, o kmetijstvu, Jamnik; 7. Hajdina, o boleznih rastlin, Zupanc J.; 8. Hotiža, Prekmurje, o kmetijstvu, Vojsk; 9. Gradišče, Prekmurje, o živinoreji, Pavlica.

— **Občinske volitve v Zireh.** V ponedeljek so se vršile v Zireh občinske volitve. Izid je bil nastopen: SLS 206 glasov, JDS 153, gospodarska lista 79, Delavska napredna lista 61 glasov. Proti 206 glasovom SLS so dosegle nasprotne stranke 232 glasov. Pri volitvi v narodno skupščino 18. marca 1923. je dobila SLS 321, SKS 10, NSS 38, JDS 164, NRS 2, SSDL 2 in SSJ 8. SLS je od zadnjih volitev nazadovala za 115 glasov ali za 36 odst.

— **Občinske volitve v Logatecu.** Pri občinskih volitvah v Logatecu je dobila SLS 13 odbornikov, JDS pa 4 odbornike. V obč. odboru demokrati niso bili doslej zastopani.

— **Prodaja planinskega doma na Vršiču razveljavljena.** Kakor smo poročali, je sklenila kranjskogorska podružnica S. P. D., da proda planinski dom na Vršiču Italijanom

za vsoto 50.000 lir. Osrednji odbor S. P. D. pa tega sklepa kranjskogorske podružnice ni odobril in se prodaja vsled tega ne bo izvršila.

— **Državna kopališča se dajo v najem.** Vlada je sklenila, da se prihodnje leto dajo v zakup vsa državna zdravilišča in kopališča. Vzrok vladnemu sklepu je baje okolnost, da je letošnje poslovno leto vseh državnih zdravilišč in kopališč izkazalo znaten deficit.

— **Odlikovanje cerkvenih dostojanstvenikov.** Kralj Aleksander je odlikoval z redom Sv. Save I. raz. sarajevskega nadškofa dr. Ivana Šarića, frančiškana in škofa v Banjaluki Joso Garića, mostarskega škofa Aleksandra Nišića.

— **Nova državna cesta.** Na severni meji Slovenije se prične prihodnjo pomlad z gradnjo nove državne ceste od Št. Ilja do Marije Snežne. Gradbeno ministrstvo je poverilo gradnjo ceste Stavbeni družbi v Ljubljani.

— **Vojaška vest.** Pijonirski polbatljon, ki je bil doslej v Ptuj, je premeščen v Karlovec.

— **Dograditev železniške proge Gospič-Knin.** Železniška proga Gospič-Knin bo najbrže dograjena že to zimo, ker je gradbeno ministrstvo dovolilo potreben kredit za dovršitev zadnjega dela proge v dolžini 40 kilometrov.

— **Zoper zlorabe v izseljevanju.** Na zahtevo splitskega velikega župana je uvedlo socijalno ministrstvo preiskavo glede delovanja Holandskega Lloydja, ki pošilja naše ljudi brezplačno v Brazilijo. Od teh izseljencev jih umre 90 odstotkov radi mrzlice in izrabljanja v farmah.

— **Občinske volitve v Virovitici.** V Virovitici so se v nedeljo vršile občinske volitve. Volili so 24 odbornikov. Vloženih je bilo 6 kandidatnih list. Volilo je 1208 volilcev. Največ glasov je dobila Hrvatska zajednica, a za njo HRSS. Hrvatska zajednica je dobila 7 odbornikov, HRSS 7, frankovci 4, radikali 3, samostojna lista 1, socialni demokrati 2 odbornika.

— **Za apostolskega administratorja** v Baranji in v Slavoniji za 29 županij, ki so pripadale doslej pečujski škofiji, je imenovan djakovski škof Akšamović.

— **Bogoslovje v Subotici.** Ministrstvo ver je odredilo, da se otvori v Subotici katoliško bogoslovje, ki naj se pozneje premesti v Beograd.

— **Napredovanje Belgrada.** Kakor poročajo, je bilo tekom petih let, kar je minula vojna, v Beogradu na novo pozidanih 800 hiš.

— **Odkritje spomenika kralju Petru** v Sarajevu. V nedeljo, 11. t. m. je bil v Sarajevu na svečan način odkrit spomenik kralja Petra.

— **Proga Topčider—Mala Krsna** je bila slovesno otvorena 11. t. m. S to progo je

dobil Požarevac direktno zvezo z Beogradom.

— **Največji betonski most na Balkanu** je most čez reko Cetinje na progi Užice-Sargan. Vzpon od ene osi do druge znaša 55 metrov. Most je zgrajen iz armiranega betona in je največji betonski most na Balkanu sploh.

— **Čevlje kupujte** od domačih tovarnen tvrdke Peter Kozina z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana Breo št. 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

Naša trgovinska politika.

Minister za trgovino in industrijo Kojič je podal pretekli teden v ministrskem svetu ekspozé o naši zunanji trgovinski politiki ter je tudi zastopnikom beograjskega tiska označil v posebni izjavi svoje stališče v tej zadevi.

Minister Kojič je naglašal napram zastopnikom tiska, da temelje vsi problemi sedanje evropske zunanje politike samo na trgovinski politiki. Po vojni se skušajo obvarovati vse države prevelikega uvoza tujih proizvodov ter povečati svoj izvoz. Tudi naša vlada se bavi z ozirom na predstoječe zaključke trgovinskih pogodb s posameznimi sosednimi državami resno z vprašanjem naše zunanje trgovinske politike. Da bi se gotova vprašanja čim bolj obdelala, je tudi ministrski svet pooblastil v to svrhu poseben ministrski odbor, v katerem so ministri za trgovino, finance, šune in rude, kmetijstvo, zunanje zadeve in za promet.

Minister za trgovino in industrijo Kojič zastopa stališče, da se mora naša zunanja trgovinska politika voditi na podlagi principa protekcionizma. Tega principa se danes poslužujejo vse države in celo Angleška je na tem, da opusti princip svobodnega prometa in da se posluži protekcionizma. Sam predsednik angleške vlade Baldwin je izjavil na raznih shodih in v parlamentu, da se mora angleška zunanja trgovinska politika izpremeniti, to se pravi, da se mora opustiti manchestersko načelo svobodne trgovine ter se oprijeti protekcionizma.

Naša protekcionistična trgovinska politika pa mora biti zmerna brez velikih prohibicij. Njen cilj mora biti pravzaprav dvojen; zaščititi nam gotovo število naših industrij v razvoju, ki so zlasti v tesni zvezi z našo agrarno produkcijo, in ki so v ozki zvezi z obrambo države.

Pri sklepanju naših novih trgovinskih pogodb moramo predvsem

skrbeti za zagotovitev trgov za naše kmetijske proizvode, za našo pšenico, za našo moko, za naše vino. Posebno pozornost moramo obračati na naše vino.

Danes se splošno opaža velika vinska kriza pri nas. Mi proizvajamo letno okoli 4 milijone hektolitrov vina, medtem ko sami porabimo doma komaj milijon hektolitrov. Z ozirom na to imamo tri milijone hektolitrov vina preostanka. Upoštevati moramo, da so prej za Avstro-Ogrske največ našega vina porabili Dunaj, Budimpešta in Praga. Teh trgov sedaj nimamo, a poleg tega nam konkurirajo francoska in italijanska vina. Ker se je hotelo naši vinski krizi odpomoči, se je sporazumno z prometnim ministrstvom dovolil na železnih 50 % popust za izvoz našega vina. Da pa bo mogla vinska produkcija uspešno izkoristiti to ugodnost, mora kreniti od kvantite k kvaliteti. Na ta način se bomo mogli vinski krizi izogniti.

Na seji ministrskega sveta se je v glavnem razpravljalo o principih, po katerih se ima voditi naša zunanja trgovinska politika. Ob tej priliki je minister za trgovino naglašal, da ne moremo in ne smemo biti proti tujemu kapitalu. Mi potrebujemo tuji kapital in moramo favorizirati prihod tujega kapitala, vendar pa pod pogojem, da služi ta tuji kapital prvenstveno interesom naše kraljevine.

Na seji ministrskega sveta se je tudi ugotovilo, da obstoje gotove vrste industrijskih obrti, za katere nimamo dovolj strokovnih delavcev in da moramo z ozirom na to skrbeti, da si vzgojimo potom najpotrebnejšega števila tujih delovnih moči naš obrtni naraščaj.

Vse te glavne poteze bo obdelal določeni ministrski odbor, ki jih bo znova predložil ministrskemu svetu. Tako bomo dobili širšo podlago za trajnejšo našo zunanjo trgovinsko politiko.

Izjava ministra za trgovino in industrijo je v splošnem zadovoljujoča. Naglašati je treba, da Jugoslavija doslej sploh ni zasledovala določne in smotrene trgovinske politike in da ministrstvo za trgovino do zadnjega časa sploh ni pojmovalo važnosti svoje naloge. Veliko je že, ako se nam v tem pogledu obeta preobrat. Važna je ministrova izjava, da se mora naša trgovinska politika ravnati po naši kmetijski produkciji. To smo že ponovno naglašali v našem listu in moramo biti le veseli, ako se bo v tem pogledu obrnilo na boljše. Doslej je bilo vse preveč eksperimentiranja. Če bo

vlada določila trajne smernice naše trgovinske politike, ki odgovarjajo našim dejanskim razmeram, potem je jasno, da bo naša trgovinska bilanca mogla postati aktivna, s čemer se bo dvignil tudi ugled države v inozemstvu. Kar se tiče načela protekcionizma, varstvene carine, je treba naglašati, da je za našo mlado industrijo potrebna. Toda ta princip je treba izvajati tako, da ni na drugi strani v škodo. Pravilno je, ako je trgovinski minister naglašal v tem pogledu zmernost. Tudi, kar se tiče tujega kapitala, je ministrovo stališče pravilno. Če nimamo svojega kapitala, moramo dobiti tujega, da izkoristimo svoje prirodne zaklade, da dobi naše ljudstvo zaslužka doma in da ga ne bo treba iskati v tujini. Naravno je, da mora tudi tuji kapital služiti interesom države.

Besedam ministra za trgovino in industrijo ni oporekati, želeli bi bilo samo, da bi ne ostalo samo pri besedah.

Česa nam je treba?

Dviganje in padanje vrednosti dinarja, ki onemogoča izvozničarjem mirno kalkulacijo, ima naravno vpliv tudi na producenta. Radi nestalnosti kurza dinarja trpi predvsem kmetijski stan, ki občuti višjo kurzno vrednost dinarja samo na ta način, da se pritiska na cene njegovih proizvodov, medtem ko se pri industrijskih proizvodih po možnosti vzdržuje ista cena, najsi se tudi vrednost dinarja dvigne. Ako pa kurz dinarja pada in naraščajo cene, mima kmet zopet nobenega dobička, ker mora plačati za industrijske proizvode, ki jih večinoma še dobivamo iz inozemstva, zopet višje cene. Pri nestalnosti vrednosti denarja imajo dobičke samo špekulanti.

Kadar bo naša industrija tako razvita, da bo mogla popolnoma zadostiti svojim nalogam, potem bomo s pametno trgovinsko politiko postali neodvisni od inozemstva ter bo ustvarjena solidnejša podlaga za določevanje cen naših kmetijskih proizvodov. Razmerje med cenami kmetijskih in industrijskih proizvodov se bo tedaj bolj izenačilo, s čemer bo tudi onemogočeno ububožanje kmetijskega stanu, ki preti danes. Premisliti moramo, da cene kmetijskih proizvodov kljub draginji še daleč ne odgovarjajo stroškom, ki jih ima danes kmet za nabavo potrebnih industrijskih proizvodov. Današnje razmerje v tem pogledu niti najmanj ne odgo-

varja predvojnimi, ki tudi niso bile rožnate za kmeta. Če tudi pa je možnost obširne industrializacije v naši državi dana, ako pomislimo pri tem na neizrabljene vodne moči, skladišča rud in premoga, lesno bogastvo v Srbiji, Bosni in Sloveniji, ne smemo pozabiti, da leži vsa teža narodnega gospodarstva vendarle na kmetiskem stanu.

Prva dolžnost države je, skrbeti za dobrobit svojih državljanov in ker je Jugoslavija agrarna država, v kateri prevladuje v ogromni večini kmetijski stan, se mora naša gospodarska politika razvijati tako, kakor to najbolj odgovarja koristim večine državljanov. Naša gospodarska politika se bo samo tedaj uspešno razvijala, kadar se bodo poslanci in vsi odgovorni krogi, ki imajo opravka z državnimi posli, zavedali, da je kmet v naši državi tisti, ki ima radi svoje večine nositi tudi največ bremen, in da se mora gospodarska politika prilagoditi zato kmetiskim razmeram in potrebam.

Izvoz kmetijskih proizvodov ni samo odvisen od vrednosti denarja, ampak tudi od naše produkcijske zmožnosti. Za Slovenijo izvoz žita ne pride v poštev, pač pa v prvi vrsti živina, les in vino. Gre predvsem zato, da se z istimi ali ne mnogo večjimi sredstvi in stroški zviša proizvodnja. Pri živini in vinu gre v prvi vrsti za izboljšanje kakovosti. Pri poljskih pridelkih velja za umno gospodarstvo načelo, da se mora čimbolj zvišati produkcijska zmožnost zemlje.

Ne smemo pozabiti, da se čimdalje bolj bližamo časom, ko se bomo imeli na tujih trgih boriti s hudo konkurenco. Ta se prav občutno pojavlja n. pr. na vinskem trgu, kjer izpodrivajo naša vina italijanska in mažarska. Tudi na žitnem trgu se pojavlja v tujini že huda konkurenca našemu žitu. Ne smemo pozabiti, da nas obdajajo žitrodne države Mažarska, Rumunija in Bolgarska. Tudi Rusija je zopet začela izvažati žito in ni daleč čas, ko se bodo razmere v Rusiji konsolidirale in ko bo zopet postala Rusija na svetovnem trgu odločujoč činitelj pri določevanju cen poljedelskih pridelkov. Na žitnem trgu je Amerika že danes nevaren konkurent kljub visokemu kurzu ameriškega denarja.

Bližamo se časom ostre konkurence, vprašanje je, ali nas bodo ti časi našli zadostno pripravljene. Naš kmečki stan čakajo težavni časi, ako ne bodo poklicani činitelji skrbeti v pravem času, da ostane

Jugoslavija kot agrarna dežela zmožna konkurence na tujih tržiščih.

Da se to zgodi, je treba predvsem dvigniti proizvodnjo, kakor smo že rekli. Kar se tiče poljskih pridelkov, je v prvi vrsti potrebno, da se uporablja prvovrstno seme. V to svrhu bi morali imeti posebna preizkuševališča. Kar velja za poljedelstvo, velja tudi za živinorejo. Skrb za dobro plemensko živino, za zboljšanje pašnikov, travnikov itd. bi morala biti prva naloga poklicanih činiteljev.

Kako se zanemarja pri nas sadjarstvo in vrtnarstvo! Pri nas je popolnoma še nerazvito konserviranje sadja, vrtnih in poljskih pridelkov. Industrijsko predelovanje kmet. pridelkov ni niti v pričetku. Koliko dela čaka na tem polju in zasluzka. Naša naloga bi morala biti, predelati sirovine v čim večji meri doma, da jih lažje in za višjo ceno spravimo na tuji trg. To se seveda ne da izvesti preko noči, toda začetek bi bil potreben.

Jasno je, da bi morala država vsa taka stremeljenja podpirati in tukaj bi imeli naši poslanci obilo posla, ako bi razumevali pravilno svoj poklic. Čas ne čaka na nas, ako ne bomo korakali z njim, nas bo našel nepripravljene in takrat bodo tožbe prepozne.

Nam je treba industrije, da se osvobodimo tujega uvoza, industrije, ki bi odgovarjala našim agrarnim potrebam, ker le to more prinesiti ravnotežje v našem narodnem gospodarstvu, odpraviti draginjo, ki tlači kmeta ravnotako kakor uradnika ali delavca. Na drugi strani pa nam je treba čimbolj dvigniti sposobnost kmetijskega stanu, da bo mogel zboljšati produkcijo in vzdržati konkurenco inozemskih pridelkov.

To so važne naloge, ki rabijo mnogo resnega in smotrenega dela, kateremu se ne bomo mogli in se ne bomo smeli izogniti. Gre samo zato, ali ga bomo tudi ob pravem času izvršili.

Kupim

vsako množino tramov in vseh vrst rezanega in okroglega lesa. — Ponudbe z »nato«, obveznimi cenami in dobavnim časom pod »Prodaj« na upravo »Ljudskega tednika«.

Naša trgovina z Italijo.

Trgovinska bilanca z Italijo je bila v prvi polovici l. 1923. napram Jugoslaviji za 160 milijonov lir pasivna ter računajo, da bo do konca leta narastla ta pasivnost na 300 milijonov lir ali 1.2 milijarde dinarjev. To se pravi, da uvažja Italija za to vsoto več blaga iz Jugoslavije, kakor ga pa izvozi k nam.

V prvih šestih mesecih l. 1923. je Jugoslavija izvozila v Italijo:

	milijonov lir	
konj	13075 kom.	— 25.5
govedi	47132 "	— 60.9
žive perutnine	10921 q	— 8.2
mrtve perutnine	1812 "	— 1.5
mesa	9292 "	— 5.1
jaje	15913 "	— 7.7
kuruze	17508 ton	— 18.2
stročja	1929 "	— 2.9
sadja, posušenega	12807 "	— 2.5
olivnega olja	2452 q	— 1.0
kamenja, apna in cementa	135502 ton	— 5.0
premoga	17502 "	— 1.8
cementa	70347 q	— 1.5
lesa tehn.	228896 ton	— 81.0
lesa za kurjavo in les oglja	73609 "	— 14.5
sode	43738 "	— 3.2
apnenega dušika	1935 "	— 1.4
kož	4163 q	— 2.4

To so glavni izvozni predmeti Jugoslavije v Italijo. V odstotkih znaša uvoz Jugoslavije v Italijo od celokupnega uvoza: konji 86% (po vrednosti 79%), govedo 62 (57), perutnina 80 (89), meso 10 (10), jajca 80 (73), koruza 7 (9), olivno olje 67 (50), les 50 (47).

Italija pa je izvozila v prvi polovici l. 1923. v Jugoslavijo: bombaževine 16.323 q, v vrednosti 53.4 milijone lir, volnenega blaga 3957 q (13.8 mil.), bombažnega sukanca 4732 q (9.6 mil.), platna, jute in drugih tkanin 5067 q (2 mil.), južnega sadja 39.689 q (3.8 mil.), pšenične moke 19.534 q (2,787.681 lir), riža 1825 ton (3.2 mil.), žvepla 12.116 q (0.9 mil.), vitriola 11.584 q (2.8 mil.), surovih kož 1666 q (1.2 mil.), usnja 492 q (0.76 mil.), gumija 407 q (0.5 mil.), semena 1420 q (0.75 mil.), svežih cvetlic 110 q (0.11 mil.)

Italija je torej uvozila k nam kakih 200 vagonov pšenične moke v vrednosti 2.8 milijonov lir. Ta uvoz ni bil potreben, ker imamo sami dovolj moke. Italija je sama uvozila 1,760.000 ton pšenice v vrednosti 2030 milijonov lir, vendar pa pri tem uvozu Jugoslavija skoro nič ni udeležena. Zanimivo je tudi dejstvo, da je Italija svoječasno izvozila 31.068 centov jajc v vrednosti 29 milijonov

lir in sicer v Švico, Anglijo, Francijo, Španijo in Belgijo, medtem ko je istočasno uvozila 20.000 q, iz česar se more sklepati, da vrši vlogo prekupčevalca za jajca iz Jugoslavije.

Navedene številke nam nudijo marsikaj poučnega. Dejstvo pa, da je italijanska trgovinska bilanca napram Jugoslaviji znatno pasivna, nam kaže, da ima Italija velik interes na razvoju naših gospodarskih razmer, radi česar je unljivo, da se italijanska javnost zanima za razvoj kurza našega dinarja.

Nova statistika Evrope.

Nove meje evropskih držav so določene in ljudsko štetje se je po vojni izvršilo že skoro povsod, vsled tega je mogoče sestaviti sedaj statističen pregled nove Evrope. Evropa šteje 442.5 milijonov prebivalcev, medtem ko jih je imela pred vojno 467.5 milijonov. Nazadovale je torej za 25 milijonov. V naslednjem podajamo pregled evropskih držav po številu prebivalstva, obenem pa je naveden tudi obseg.

	qkm ²	prebival.
1. Rusija (evr.)	4,131.600	93,135.000
2. Nemčija (s saarskim ozemljem)	470.390	59,859.000
3. Anglija	244.000	44,318.000
4. Francija	551.000	39,402.000
5. Italija	312.600	38,836.000
6. Poljska	385.300	27,160.000
7. Španija	506.700	21,303.000
8. Rumunija	294.200	16,232.000
9. Češkoslovaška	140.500	13,602.000
10. Jugoslavija	249.000	12,017.000
11. Belgija	30.400	7,462.000
12. Nizozemska	34.200	6,865.000
13. Avstrija	84.000	6,428.000
14. Portugalska	91.900	6,399.000
15. Švedska	448.300	5,954.000
16. Belgija	103.200	4,861.000
17. Švica	41.300	3,880.000
18. Finska	387.600	3,403.000
19. Danska	44.400	3,289.000
20. Irska (kot domini- nion v zvezi z Anglijo)	69.400	3,216.000
21. Grška	128.700	3,152.000
22. Norveška	323.800	2,650.000
23. Litva	58.700	2,546.000
24. Letška	65.800	1,864.000
25. Turška (evr.)	2.400	1,500.000
26. Estonska	47.600	1,109.000
27. Albanija	30.800	890.000
28. Gdansko	1.900	357.000
29. Luksemburg	2.600	264.000
30. Islandija (v per- sonalni uniji z Dansko)	102.800	95.000

Razen teh so še male države: Reka z 65.000, Monako z 23.000, San

Marino z 12.000, Lichtenstein z 11.000 in Andora z 5000 prebivalci.

O Mažarski podrobni podatki še niso znani, zato v tem pregledu ni navedena.

GOSPODARSTVO.

g Koliko porabimo v Jugoslaviji umetnih gnojil? Po podatkih ministrstva za kmetijstvo se je porabilo v Jugoslaviji l. 1922. umetnih gnojil: v Srbiji 80.000 kg, v Vojvodini 7.680.000 kg, v Slavoniji 1.090.000 kg, v Sremu 360.000, v Hrvatski 2.690.000, v Sloveniji 1.980.000, v Dalmaciji 490.000, v Bosni 70.000.

g Borza v Ljubljani. Slovenski gospodarski krogi so se te dni ponovno obrnili na finančno ministrstvo z zahtevo, naj merodajni činitelji omogočijo otvoritev ljubljanske borze, ki bi bila tretja v naši kraljevini. Finančno ministrstvo namerava v sporazumu z ministrom trgovine in industrije v kratkem ponovno razpravljati o tej zahtevi slovenskih gospodarskih krogov in definitivno določiti, da-li in kdaj bo sploh mogoče otvoriti efektno borzo v Ljubljani.

g Velik vinski sejem v Krškem bo v sredo dne 21. tega meseca v prostorih hotela Gregoriča v Krškem.

g Barantanje s konji in živino v Ljubljani. Ljubljanski mestni magistrat prepoveduje na podstavi določila §26., al. 2, lit d občinskega reda ljubljanskega vsako barantanje ali kupčevanje s konji, oziroma z živino na dvorišču hiše in pred hišo „Pri Figovcu“ na Dunajski cesti v Ljubljani. Prestopki se bodo kaznovali po določilih § 70. občinskega reda ljubljanskega v zvezi z naredbo deželne vlade za Slovenijo z dne 16. decembra 1919., št. 809, „Uradni list“ za Slovenijo p. 685, oziroma po avstro-ministrski naredbi z dne 30. septembra 1857., št. 193 državnega zakonika.

g Naš izvoz v letu 1922 je znašal po vesteh belgrajskih listov 2.213.881 ton v vrednosti 3.691.166.163 Din.

g Izplačevanje šestodstotnih državnih bonov v kronah in dinarjih se vrši ob istih pogojih kakor v prejšnjem roku od 1. nov. 1923. do 1. maja 1924., in sicer v Sloveniji izključno pri finančni deželni blagajni v Ljubljani.

g Državna obrtna banka. V ministrstvu za trgovino so se končala pogajanja glede ustanovitve Državne obrtne banke. Pravila so bila sporazumno z zastopniki trgovske in obrtne zbornice sestavljena in bodo te dni od ministrstva potrjena. Namen banke je podpirati obrtništvo z dovoljenjem kreditov na menice, na izgotovljeno blago, za izvršitev obrtniških del ter za ustanovitev skupnih prodajalnih za obrtniške izdelke. Glavnica se porazdeli tako, da prevzame država 40, obrtniki 51 odstotkov, ostanek pa prijatelji obrtništva. Banka bo tudi skrbela za stalne razstave obrtniških izdelkov.

g Narodna banka SHS. Stanje 31. oktobra 1923. — Aktiva (v milijonih Din; v oklepajih spremembe napram stanju 22. okt.): kovinska podlaga 444.8 (— 12.5), posojila 1612.9 (— 6), račun za odkup kronskih novčanic 1238.2, račun začasne razmene 373.2, državni dolg 2959.4, vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanic 2138.3, saldo raznih računov 253.1. Skupno 9020.2. — Pasiva: vplačani deli glavnice 21.9, rezervni fond 5.4, novčani v obtoku 5880.7 (+ 6.0), državni račun začasne razmene 373.2, terjatve države po raznih računih 44.4 (— 131.6), razne obveznosti 507.8 (+ 69.1), terjatve države za založene domene 2138.3, nadavek za kupovanje zlata za glavnico in fonde 48.1. Skupno 9020.2.

g Trgovinska pogodba s Poljsko. Iz Varšave se javlja, da se ob priliki poseta naših poslancev v Varšavi ratificira trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Poljsko.

g Odprava tovarne tranzitne službe na postajah južne železnice. Ker je prešla južna železnica v državno upravo, je izdalo ministrstvo za promet naredbo, po kateri se ukinja tovarna tranzitna služba na postajah Celje, Markovac, Dravograd-Meža, Ljubljana, Zaprešič, Sisak, Pakrac, Slatina, Virovitica in Zagreb.

g Izvoz sliv. Do sedaj je bilo izvoženih iz naše države 670.000 centov suhih sliv v vrečah in 100.000 centov etviranih sliv letošnjega pridelka. Bosanske slive se izvažajo letos večinoma v Holandijo. Letina je bila letos zelo dobra. Komisije za izvoz sliv so pregledale dosedaj 2 in pol milijona kg suhih

g Produkcija paprike v naši državi. Letošnja produkcija sirove paprike v naši državi se ceni na 600 vagonov. Največ se je prideluje v Bački in Banatu, kjer obstoje posebne tvornice za predelovanje paprike.

g Ruski žitni izvoz je znašal od 1. januarja do 12. oktobra 1923. okrog 382.000 ton rži, 95.000 ton ječmena, 35 tisoč ton pšenice, 123.000 ton tropin, 16.000 ton ovsa, 15.000 ton ajde, 31.000 ton turščice in 23.000 ton drugih poljskih pridelkov, skupno torej 719.000 ton.

g Znižanje carine na uvoz svinj v Švico. Švicarski zvezni svet je znižal uvozno carino na svinje, in sicer na žive svinje težke na 30 švicarskih frankov (doslej 50), za žive svinje izpod 60 kg težine na 24 švicarskih frankov (doslej 40) po komadu. Ta odredba je stopila v veljavo dne 15. oktobra in bo ostala predvidljivo v veljavi do 1. decembra 1923.

g Izvoz naše živine v Italijo. Tekom prejšnjega meseca je narasel naš izvoz živine v Italijo za 25%.

g Razveljavljen italijanski denar. Italijanski listi objavljajo uradni odlok, glasom katerega se vzamejo iz obtoka državne note (blagajniški boni) za 1 liro z dnem 31. decembra 1923 in državne note za 2 liri z dnem 31. decembra 1923. Po teh dneh se navedene note ne zamenjajo več.

g Banke v konkurzu. Kriza denarnih zavodov, ki se je v gospodarskih krogih že dalje časa pričakovala, je končno izbruhnila. Niso še urejene afere Balkanske banke v Zagrebu, Ujedinjene banke v Belgradu in Bosenske depozitne banke v Sarajevu, ko se že pojavljajo vesti o bližnjem propadu nadaljnjih bank, manjših zavodov. Te vesti se tičejo v prvi vrsti Srbske banke v Belgradu, ki pa ni istovetna z istoimenskim velikim zavodom v Zagrebu. Tečaj efektov belgrajske Srbske banke so na borzi močno padli. Delniška glavnica te banke znaša štiri milijone banke, vendar pa baje presegajo njene obveznosti to vsoto. Z eventualnim propadom te banke pa ne bodo prizadeti drugi zavodi. Kakor poročajo listi iz borznih krogov, se poleg Srbske banke bore še tri druge belgrajske banke s plačilnimi težkočami. Kakor vse kaže, so tudi za špekulante prišli resni časi.

g Vrednost denarja. V Curihu velja 100 dinarjev 6 švic. frankov 55 centov. Na zagrebški borzi stane 1 dolar 86 do 86.50 dinarjev, 1000 avstr. kron 1.22 do 1.23 dinarjev, 1 češkoslov. krona 2.50 do 2.52 dinarjev, 1 franc. frank 4.80 do 4.85 dinarjev, 1 napoleonodor 330 dinarjev, 100 rom. lejev 40 dinarjev, 1 švic. frank 15.35 dinarjev, 1 ital. lira 3.80 dinarjev.

Ljubljanski trg.

Ljubljansko mestno tržno nadzorstvo je koncem preteklega tedna izdalo nastopno poročilo:

Tržne cene zadnjega časa so se razvile pod vplivom stalnega stanja vrednosti našega denarja in dnevno rastoče konkurence. Bistven del trga se je že močno približal predvojnemu razmeram in je želeti, da se ta razvoj neovirano in hitro izvrši. Med vojno in prva leta po vojni je bila prodaja živil „najsrečnejši“ živlenski poklic. Z lahkoto se je tu zaslužilo brez ozira na to, ali je bil prodajalec v resnici trgovsko sposoben ali ne. Producent, ki je pred vojno v večjem obsegu sam prodajal svoje pridelke, je prepuštil to kupčijo večinoma prekupcem. Nestalna vrednost našega denarja po vojni in različni eksperimenti so dajali prva leta po vojni možnost obširne špekulacije s cenami živil. Danes je položaj v ugodnem smislu bistveno drugačen. Nebroj različnih prodajalcev, ki so vzrasli v vojni atmosferi brez prave trgovske sposobnosti in realnosti, bo moralo prenehati s prodajo, ker niso sposobni za težko konkurenco, ki se je pričela uveljavljati. Maksimalne cene, stroga policijska kontrola, različni verižniki in protidraginjski zakoni so v pretekli dobi imalo ali nič pomagali, ker ni bilo zdravih fundamentov za trgovino. Glavni regulator na trgu je stabilnost denarja in kolikor mogoče težka konkurenca. Ljubljanska občina vsled tega nima interesa zadrževati razvoj in ščititi nereelne prodajalce. Kar je sposobnega in realnega bo ostalo, vse drugo

bo izginilo. Mestna občina ima v nasprotju s prejšnjo dobo, ko je bila stroga policijska kontrola deloma koristna, danes dolžnost v večji meri skrbeti za kolikor mogoče občutno konkurenco. Vseh vrst blaga, ki je na trgu dražje nego pri producentu, se mora spraviti na trg po realni ceni in celoten trg se bo moral prilagoditi tem cenam. Koristnost tega sistema se je pokazala pri cenah govejega mesa. Odkar je pričela mestna občina prodajati v lastni reži, so cene mesa natančno ugotovljene in mesarji morajo vzdrževati realne cene, če hočejo eksistirati. Vsak bojkot trga je izključen, ker se mesarji zavedajo, da mestna občina lahko samo aprovizionira po potrebi tudi celo Ljubljano. S tem je na najlažji in najcenejši način, ker mesto ne troši za to akcijo nobenega denarja, rešeno vprašanje mesnih cen in odpadejo vsi dolgotrajni razburilivi boji in prerekanja brez konca in kraja. Sličen sistem mora vpeljati občina v vseh drugih panogah, kjer se izkaže potrebno, ne kot stalno institucijo, pač pa kot začasno, izvirajočo iz pretiranih cen. To ni nobeno uničevanje obrtnikov, ker bodo realni obrtniki poleg vsega tega lahko eksistirali, onemogočujo pa nerealnost, ki jo hočemo zatreti v korist širokih slojev kupujočega občinstva.

Goveje meso I. vrste od 22—28 Din, II. vrste od 17—22 Din. Mestna občina prodaja na eni stojnici meso po 16 in 17 Din, na drugi po 21 in 22 Din. Naval občinstva na cenejšo stojnico je velik in je vpliv te prodaje na celoten trg zelo koristen. Mestna občina ne dela pri tej prodaji dobičkov, ne troši pa nobenega občinskega denarja. Kvaliteta blaga je prav dobra in so vsa obrekovanja tendenciozna. Telečje meso 29 do 32,50, svinjina 32,50 do 35, slanina trebušna 35, riba in salo 38,50, mešana slanina 36, na debelo 34, ameriška mast 31 do 35, domača mast 40. Cena slanine je za Ljubljano radi visokih železniških tarifov bistveno višja. Šunke domačega maloobrnitiškega izdelka 45 do 47 Din kg; cena tujih šunk do 68 din kg. Kvaliteta domačih izdelkov se drži na precejšnji višini. Perutninski trg je v Ljubljani, dokler ne dobimo uvoza iz produktivnejših pokrajinskih držav, zelo slab. Cene, kvaliteta kot množina blaga neugodna. Vzrok je predvsem v tem, ker se okolica v prav neznatni meri ukvarja z odgojo perutnine. Mal piščanec 15 do 20 Din, večji 25 Din, kokoš 35 do 45, raca 35, nepitana gos 80. Divjačine je na trgu malo, cene razmeroma visoke, ker se večji del produkcije izvozi. Zajec 60 do 80 Din, srna s kožo 25 Din za kg, stegno in hrbet 40 Din kg. Cene rib so bile do sedaj na ljubljanskem trgu zelo visoke, ker je bilo zelo malo rib na razpolago. Še ta mesec se prične z obširno prodajo živih rib in bo s tem cena prisiljena na realno trgovsko bazo. Na trgu so gotovi bazeni za stalno zalogo živih rib. Mleko in izdelki so se nekoliko pocenili. Mleko 3 do 4 Din liter. Tržno nadzorstvo je izvedlo večjo

revizijo in se je izkazalo, da se je kvaliteta bistveno dvignila. Povprečno je imelo mleko po 3,5 odst. maščobe. Potvorbe so redkejše in se bodo dale polagoma iztrebiti. Vzrok je predvsem večja množina blaga, ki pride na trg in s tem otežkočena prodaja potvorjenega blaga. Surovo maslo 55 do 60 Din, čajno 70 do 80, jajce 2 do 2,25. Glede jajc bo na ljubljanskem trgu na zimo stalno opažati pomanjkanje in višjo ceno, medtem ko je spomladi in poleti jajc po nižji ceni dovolj na razpolago. Občini bo kazalo, da si nakupi v ugodnem času večje množine jajc, ta jajca vložijo in jih v zimskem času polagoma razprodajo na trgu. S tem se bo dalo zelo vplivati na ceno jajc v zimskem času.

Cene moke bazirajo na osnovi moke št. „0“ Din 6,25. Pomanjkanje moke ni in tudi potvorbe moke se ne zasledijo več. Kruh: 6,50 za kg belega in 5,50 za kg črnega. Cena se bo morala znižati na ceno moke za št. „0“. Špecerijsko blago se ravna po stanju denarja in se je bistveno pocenilo. Glede sadja je določal cene do sedaj kmečki trg. Vsled majhne množine sadja bodo pa kmečke zaloge v kratkem izčrpane in bodo vršili razprodajo v prvi vrsti trgovci. Na deželi je bila prodajna cena za sadje slabše vrste: jabolka 3 Din za kg, boljša 4 do največ 5. Hruške so se tržile po 3 do 4 počez, luksuzne hruške po 4 do 6 Din. Zelenjave je na trgu dovolj. Krompir 1 Din, zelje v glavah 75 para kg, kolerabe 75 para, kislo zelje 3 Din, kislja repa 2 Din. Na tem polju vlada na trgu premalo konkurence.

Od aprila do današnjega dne so se podražila oziroma pocenila živila v naslednjih odstotkih: goveje meso: stalna cena, telečina podražila za 70 odst., svinjina podražila za 12 odst. Pocenilo se je sledeče blago: slanina 10 odst., mast 14 odst., mleko 26 odstotkov, kruh 18 odst., sladkor 12 odst., moka 15 odst., krompir 70 odst., Jajca so se podražila za 43 odst., (sezliška podražitev.)

Tržne cene.

Žito. Na zagrebškem trgu se je začetkom preteklega tedna nudila moka po 330 Din in proti koncu po 320 Din, postavno baška postaja. Promet je bil omejen na mline. Slavonska in sremska pšenica ni došla na tržišče vsled cenejše in boljše baške. V koruzi se je ponajveč trgovalo novo blago, ki je dobre kvalitete. Cena se je gibala okoli 225 Din. Za staro koruzo je bilo manj povpraševanja in je notirala 240 do 245 Din ter je bilo tekom tedna zaključeno nekoliko vagonov franko Zagreb po 280 Din. Slavonski oves je ostal pri istih cenah, baški pa je cenejši in se nudi po 250 Din postavno tovorna postaja. Fižol je ostal zanemarljiv, ker v inozemstvu ni zanj povpraševanja. Cena prepelčarja je 6,50 do 7 Din, pisanemu fižolu 4 do 4,25 Din. Otrobi so bili zaključeni po

155 Din pariteta Zagreb, pariteta Bačka po 130 Din. V Ljubljani se prodaja na debelo pšenična moka „0“ Din 600, št. „3“ Din 475, „7“ Din 325, pšen. otrobi debeli 190, ržena moka Din 500, koruzni zdrob 450 do 500, oves domači Din 350, baški 300, koruza za mletev 325. Fižol ribničan in prepelčar se skuplja po Din 600.

Živila. Na zagrebškem sejmu so 10. t. m. plačevali za kg žive teže: voli bosanski I. 12 do 12,5, II. 10 do 11, III. 9 do 10, teleta 20 do 22,50, svinje sremske I. 28,25 do 28,50, II. 27 do 27,50. Na Dunaju so pretekli teden plačevali za kilogram žive teže (v tisočih aK): voli 11 do 16, biki in krave 11 do 16, slaba živina 6,5 do 10,5. — Svinje za kg žive teže (v tisočih): debele 20 do 22, mesnate 27 do 29.

Kože in usnje. Goveje kože stanejo do 40 kg a Din 21,25 do 22,50 za kg, nad 40 kg 25 do 26,25 za kg, telečje po 27,50 za kg. Cene usnju so sledeče: vaš podplati v polovicah, težki od Din 80 do 85 za kg, vaš podplati v polovicah, lahki od 70 do 75, 3 krat vloženi podplati (III. zoc) od 90 do 95, kruponi od 105 do 110, notranjski od 55 do 60, vratovi od 50 do 55, okrajne (aferni) od 40 do 45, črne kravine in kipse od 100 do 120, črne gladke teletine od 150 do 160, rjave kravine in kipse od 105 do 125, rjave gladke teletine od 155 do 165, boksteletine od 25 do 30 Din kvadr. Te cene veljajo pri večjemu odjemu in proti takojšnjemu plačilu.

Vino. Trgovina pri nas se še vedno nepovoljno razvija. Izvoza ni, tudi domačih kupcev še vedno malo. Vinogradniki stavijo nade na trgovinsko pogodbo z Avstrijo, če bo znala naša delegacija zavarovati naše interese. Je še veliko starih zalog. Kakovost letošnjega vina je odlična, ponekod prvovrstna. Pri nas v Sloveniji je cena danes 3,50 do 7 Din po kakovosti. Na zagrebškem trgu se ponuja: vino hrvatsko, belo novo, 8 do 9 maligana ab postaja Zagorje, blago 3,50; isto „šilera“, novo 7 do 8 mal., blago 4; vršaško, novo, 11 do 12 mal., franko postaja, blago 2,50 do 3; „otelo“, črni, novi, 11 do 13 mal., franko postaja, blago 3 do 4; baško novo, 10 mal., franko postaja, blago 3; dalmatinsko, novo, belo, 11 do 12 mal., franko Dalmacija, po hektol. stopinji, blago 32,5 do 33,5; dalmatinsko, črno, novo, 11 do 12 mal., po hektol. stopinji, blago 35 do 37,50.

Jajca. Kupne cene za jajca so v naši državi v zadnjem pretečenem tednu notirale: štajersko blago 1,80 Din za komad; v Vojvodini 1,70 Din, v Srbiji 1,60 Din za komad. V posameznih mestih so notirale sledeče cene: Zagreb Din 2 do 2,50, Beograd 1,50 do 2,20, Ljubljana 2, Novi Sad 2, Celje 2 do 2,25, Maribor 2,25, Sarajevo 1,75, Subotica 1,75, Osijek 1,75 do 2.

RAZNE.

r Borba proti Marijinim podobam v Rusiji. Ruski listi poročajo, da so v mestu Počepu v črnigorski guberniji izobesili v cerkvi Marijine podobe. Ker pa je to prepovedano, je sodišče obsodilo duhovnika Ustimenda na 1 leto in 34 kmetov na 6 mesecev prisilnega dela.

r 15.000 vojnih slepcev. Glasom podatkov statističnega urada Rdečega križa v Ženevi je oslepelo v svetovni vojni 15.000 ljudi. Na Nemčijo odpade 8349, na Francijo 8000, na Anglijo 1700, na Avstrijo 950 in na Češkoslovaško 570 vojnih slepcev. Na ostale države, ki so se udeležile svetovne vojne, odpade manjše število.

r Največja bolnica v Moskvi zletela v zrak. Iz Moskve poročajo, da je pred dnevi zletela največja ruska bolnica v zrak. V kleti bolnice je bil spravljen različen eksplozivni material, ki se je na nepojasnen način vžgal ter poglaval vse poslopje v zrak. Več sto bolnikov, ki so bili za časa nesreče v bolnici, je je našlo smrt pod razvalinami. Tudi mnogo drugih ljudi, ki so v trenutku eksplozije bili v bližini, je bilo ubitih, naš 80 pa težko ranjenih.

r Nagrada za najgršo žensko. Nekemu listu v Rio de Janeiro v Južni Ameriki je postalo predolgočasno, da ameriški listi razpisujejo nagrade le na najlepšo žensko. Postavil je stvar na glavo in razpisal nagrado na najgršo žensko. Prijavilo se je 308 kandidatkinj, od teh se jih je pripustilo k tekmi le 229, ker so bile še dokaj čedne. Med najgršimi najgrša je bila 32-letna Braziljanka. Najgrša ženska se ni prav nič hudovala zaradi svojega rekorda, ampak je mirno vtaknila v žep pridobljeno nagrado.

r Zlato v Bolgariji. V Bolgariji so odkrili v bližini sela Radomira zlata ležišča, ki vsebujejo po izjavah strokovnjakov velike količine zlata rude. Z eksploatacijo bodo pričeli v najkrajšem času.

r Šaljapin v Ameriki. Najslavnejši svetovni basist Rus Šaljapin se nahaja trenutno na turneji v Ameriki. V Chicagu se mu je pripetilo pred nekaj dnevi velik škandal. Šaljapin je nastopil v svoji najboljši vlogi Boris Godunov. Orkester in dirigent sta bila očitno slabe kvalitete, kar je Šaljapina silno razjarilo. Pri ponovni pogreški pa naenkrat prekine petje in se zadere nad dirigentom in orkestrom: „Tepci, svinje. Vi hočete biti glasbeniki! Fui!“ Dirigent, Italijan Spardoni pa ni hotel žaljivk mirno vtakniti v žep, ampak je skočil na pozornico in prisolil slavnemu basistu mastno klofuto. Pravijo, da glasba blaži in miri strasti.

LISTEK.

M. Hartman:

Gozdna vojna.

(Dalje.)

Boj, ki ga je izvedel Peter Bureš, je bil hud. Knez Schoenborn, ki je že prej davno pobegnil pred kmeti in Francozi, je vendar pustil v gradu svojo telesno stražo, da je varovala njegovo posest, ki mu je bila zelo draga. Grad sam je bil razkošno opremljen po okusu tedanjega časa. Bil je kakor začaran. Povsod so bili vzdani čudežni stroji, povsod so bile v stenah nevidne duri, ki jih je znal odpreti samo tisti, ki je vedel zanje. Povsod v gradu so bili skrivni hodniki, premikajoče se stopnjice, vodometi, potočki, ki so šumljali skozi velike dvorane in spalnice, mal ribnik je bil celo visoko v tretjem nadstropju, in sredi gradu, kjer bi imela biti velika dvorana, je bilo umetno skalovje s prepadi in votlinami, vodopadi in studenci. Od tu se je došlo skozi skalnat predor v krasen vrt s tujimi rastlinami iz Azije in Afrike, s palmami, kaktusi in lotosi. Skozi ozračje je zavalovala čudežna skrita godba, če si stopil slučajno na kak komaj viden vzmet ali pa se dotaknil te ali one cvetlice, sedel na to ali ono klop. Zunaj na vrtu so bile napete od drevesa do drevesa strune, ki so dajale melanholične zvoke, kadar je zavel preko njih veter. Pod gradom in vrtom, kjer so iskali kleti, so našli skrivnostne sobane z oltarji, zavesami in vsakovrstnimi okraski iz Egipta ter z rokodelskimi znaki zidarjev, lopatic, kladvom, šestomerom in kotomerom, nad vrati je bil povsod naslikan trikot, znamenje enakosti, ki se je seveda precej razlikovalo po svoji obliki in namenu od znamenja enakosti na zastavi dušniških kmetov.

Kmetje so videli mnogo nenavadnih stvari in se čudili. Sedeli so v veliki obokani dvorani na vrtu, smejali so se ter se čudili, ko se je na enem koncu popolnoma razločno čulo, kar se je na drugem koncu tiho šepetalo. Grajski oskrbnik je moral odpreti vse vodomete, kmetje pa so se kopali v umetnih jezerih, ribnikih ter potokih pod palmami, lotosi in kaktusi. Ravno tako je moral grajski oskrbnik odrediti, da je nevidna godba igrala povsod naenkrat v vseh dvoranih in stolpih. Godle so ure, zidovi, vodopadi, drevesa, cvetlice, vse prek so se mešali glasovi godbe, cerkvene pesmi, poskočni plesi, italijanske operne

arije, vmes pa so se razlegali otožni glasovi strun, napetih med drevjem na vrtu.

Toda končno so se tudi tega naveličali. Nazadnje so odkrili vinske kleti, v katerih je imel knez shranjeno vino iz Francije. Kmetje so ležali v skalnati dvorani, v azijskem rastlinjaku ter na vrtu pri polnih vrčih in njihove melanholične narodne pesmi so se mešale z glasovi godbe, ki so valovili od vseh strani.

Petra Bureša je našla Luneta na vrtu, ko je sedel na kupu bleščečega orožja, ki so ga odvzeli knežjim telesnim stražam. Govoril je kmetom iz vasi, ki so stali ponižno in prestrašeni pred njim. Skušal jih je pregovoriti, naj se mu pridružijo v boju, ki bo kmalu postal splošen, kakor je upal. Kmetje so obnavljaje majali z glavami ter menili, da se jim je pod knezom godilo dobro. Nekateri so se poželjivo smehljali pri pogledu na plen, ki ga jim je znal Peter Bureš v zapeljivih besedah obljubiti, prišli so tudi za orožje, ki ga jim je ponudil ter udaril v roko. Vse to se je godilo, ko so nedaleč odto pokopavali pod drevjem mrtevce, ki so padli tekomo noči. Ropotanje lopat in kramпов se nikakor ni ujemalo z hrupom, ki ga je povzročala nora godba in pijano petje kmetov v gradu.

Ko je Peter Bureš zagledal Luneta, ji je stopil naproti in jo peljal v temen stranski drevored, da bi čul njeno poročilo. Luneta je pripovedovala hitro in kratko, kaj je storila, čula in zvedela. Ko je pripovedovala o pismu starega Mike očetom kapucinom, je Peter Bureš divje zaklel in nehote prijel za samokres. Toda hitro mu je omahnila roka. Epileptično drgetanje mu je spačilo obraz, roki sta se mu krčevito zasukali na znotraj ter ostali kakor pribiti stisnjeni ob telesu. Stegoval se je visoko in s silo kakor umirajoč ter obstal na prstih stoječ, naslonjen na drevo, kakor da bi bil mrtev.

Luneta se je pri pogledu nanj prestrašila. Zgrudila se je, ne da bi vedela, stokajoč k njegovim nogam. Poznala je te znake skrajne jeze, ki so se pokazali pri Petru Burešu v gotovih časih. Ni se ga upala tolažiti, niti dotakniti, zakaj znano je bilo, da v takih trenutkih ni bilo dobro opominjati Petra Bureša na to, da je v njegovi bližini kako človeško bitje.

Polagoma, toda hitreje kakor navadno, je popustila otrplost, roke so visele brez moči ob njem, blede ustnice so pričele drgetati in oči so se zopet premikale. Obrisal si je mrzli pot s čela, med tem ko se mu je izrazil bolesten vzkliz iz prsi.

**Naročajte in razširjajte
„Ljudski tednik“!**

Hitro se je domislil vsega, kar mu je povedala Luneta. „Proč!“ je zaklical, in Luneta je skočila veselo kvišku, ko ga je zopet slišala govoriti, pripravljena, da izpolni vsako povelje.

„Proč!“ je ponovil Peter in skušal zbrati svoje misli. „Se danes mora pasti samostan. Vse menihe pobesimo, pismo moram imeti! Ogrski Miha naj zažge še danes Občovo! Proč!“

„Proč!“ je ponovila Luneta in skočila kakor srna, ki jo preganjajo, skozi grmovje in po najkrajši poti preko vrtna ograje.

Uboga Luneta, mnogo imaš posla, ne da bi imela trenutek počitka! Zopet hitiš po poti in niti v mislih se ne pritožuješ proti strogosti in grozovitosti svojega gospodarja! Zopet hitiš, skačeš in se plaziš kakor kača, ne prestando preko hribov, potokov, grmovja in kamnitih potov. Ne spomniš se niti, da bi si omila krvaveče male noge v gozdnem potoku, ki te vabi šumljaje. Tečeš in padaš od utrujenosti, toda vedno znova se zaganjaš naprej kakor kača z upognjenim telesom dalje, vedno naprej.

Že je bila tema, ko je stala kljub Občovancem in stražam za pristavo in sporočala ogrskemu Mihi povelje njenega skupnega gospodarja in mojstra. In globoka tema je ležala na gozdih, ko je prišla v taborišče ribniških krivovercev.

Polnoči je, temna globoka noč. Ribniški krivoverci se plazijo potihoma iz gozda. Pri smrtni kazni je bil prepovedan vsak glas, ki bi ga mogel slišati tretji mož med njimi. Bila je potrebna največja previdnost, ker je bil samostan poln kmetov iz Oboršista.

Hinek Jarmilo ni mogel drugače, kakor da je radi tega izrazil svojo bojazen, toda Luneta ga je pomirila, ko mu je zagotovila, da so zadnja vrata v samostanu nezastražena in da se bodo tudi glavna vrata odprla, brez zaprek.

Pred ribnikom se je četa razdelila v dve skupini pod vodstvom Slavika in Jarmila. Oba sta vedela, kaj imata storiti. Slavik je sledil s svojo četo Luneti okoli ribnika v gozdič, ki je mejil ob zadnji samostanski zid.

Bila je temna polnoč in mesec se ni hotel prikazati izza oblakov. Kako najti mala vrata? Zaman je napenjala Luneta svoje bistro ciganske oči, ki so navadno videle tudi v temi. Slavik je imel samo eno oko. Iskala sta, oprezovala, toda vse zaman. Zadnja

samostanska vrata so bila nevidna, zelo dobro skrita.

Tu se je dvignila izza gozda temnordeča svetloba, ki je čimdalje bolj naraščala in postajala vedno bolj jasna. Prodirala je skozi najgostejše vejeve, — že so se razlikovala posamezna drevesa, že se je videl tudi mah na tleh. Blisk! Nebo in zemlja sta bila sedaj odeta s trepetajočim mrakom.

„Ha, ogrski Miha, dobro svetiš in ob pravem času!“ je vzkliknila Luneta v divjem veselju.

Že je zasledila samostanska vrata ter planila k njim, — enooki Slavik ji je tiho sledil preko z mahom poraščenih tal.

Luneta je trikrat potrkala na vrata.

„Kdo je zunaj?“ je vprašal glas z vrta.

„Jaz sem, čestiti oče, vaša ponižna Luneta. Prinašam vesti od župana Mike.“

V vratih se je zasukal ključ, Luneta je stopila v ozadje, na njeno me-

sto pa je stopil Slavik, za katerim so stali njegovi ljudje.

Vrata so se odprla polagoma, toda Slavik je krepko butnil vanje, da so odletela daleč nazaj in skočila s tečajev.

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«.
— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —
Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Kupijo se

brzojavni drogi, bukov in hrastov
les z navedbo cene in mere. Ponudbe
na upravo lista.

Nov pisalni stroj

znamke »UNDERWOD« se prodaja.
Naslov pove uprava lista.

INGER ŠIVALNI STROJI

Na celem svetu znani kot najboljši.
Podružnice in zastopstva v vseh mestih
LJUBLJANA, Šolencova ulica šte. 3.
Centrala za državo S. H. S. ZAGREB, Maruličeva ulica br. 5. II. kat.

EKSPORT

„JUGOEKSIM“

IMPORT

trgovska družba

Vekoslav Pelc in drugovi v Ljubljani, Vegova ulica 8

Trgovina s specerijskim, kolonijalnim, materialnim blagom, deželnimi in poljskimi pridelki ter izdelki, mlevskimi izdelki lesom in lesnimi izdelki ter manufakturo na debelo.

Ivan Mastnak

trgovina s manufakturo in konfekcijo
Celje, Kralja Petra cesta 15

Priporoča cenjenim odjemalcem svojo zalogo češkega in angleškega blaga, debelo sukno za površnike, vsakovrstno sukno za moške in ženske obleke, barhand, cefir, belo platno. Vse krojaške potrebščine. — Velika zaloga gotovih površnikov (Raglan), Schliefer, Stutzer, gumijeve plašče, lepe moderne obleke za gospode in dečke po zelo nizkih cenah.